Reactienota n.a.v.

reacties raadsfracties op het

Concept Warmteprogramma

Gemeente Borne

December 2023

OPBRENGST REACTIES RAADSFRACTIES

Op 5 september 2023 is het Concept Warmteprogramma besproken in het Politiek Beraad. De reacties vanuit het Politiek Beraad, aangevuld met schriftelijke reacties die tot en met 12 september 2023 na geleverd konden worden, zijn hieronder - zonder verwijzing vanuit welke raadsfractie afkomstig – generiek en naar thema samengevat, van een reactie voorzien en van een advies voorzien of deze reacties leiden tot aanpassingen in het definitieve Warmteprogramma.

Thema	**Reactie**	**Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma**
Proces 1. Wie heeft het Warmteprogramma opgesteld? 2. Waarom actualisatie Transitie Visie Warmte i.p.v. een addendum? 3. Inzicht in de opdrachtformulering, kosten van de opdracht en de aansturing vanuit de gemeente.	**Proces** 1. Tauw. 2. Naast toevoeging concrete data over de duurzaamheid en betaalbaarheid van duurzame warmteopties is er voor gekozen om de Transitie Visie Warmte zo veel mogelijk te laten voldoen aan de vereisten die in het Wetsvoorstel Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie aan een Warmteprogramma gesteld worden. Dit heeft geresulteerd in een keuze voor een algehele actualisatie. 3. De fractie (en daarmee alle fracties) kunnen we op verzoek inzage verstrekken in de opdrachtformulering. De actualisatie van de Transitie Visie Warmte is gerealiseerd binnen de begrote kosten van € 30.000. Ambtelijke aansturing van de actualisatie heeft plaatsgevonden door de programma manager Energietransitie.	

4. Actualisatie voldoet niet aan de vereisten van een Warmteprogramma.	4. Het concept zoals dat ter inzage gelegd is blijkt niet aan de vereisten die het Wetsvoorstel Gemeentelijke Instrumenten Warmtetransitie aan een Warmteprogramma stelt. De omissies in het Programma zullen hersteld worden zodat de definitieve versie aan de vereisten voldoet.	4. Het Warmteprogramma is aangevuld en voldoet aan de vereisten zoals het Wetsvoorstel stelt.
5. Voorstel om voor de definitieve vaststelling met alle wijk- en dorpsraden in gesprek te gaan over het Warmteprogramma.	5. Het Concept Warmteprogramma heeft voor een ieder ter inzage gelegen. Verder hebben de wijk- en dorpsraden het ontwerp specifiek toegezonden gekregen om eventueel zienswijzen aan te bieden. Een extra gespreksronde vóór vaststelling van het Warmteprogramma zal weinig toegevoegde waarde hebben. We onderschrijven wel het belang van fysieke overleggen met wijk- en dorpsraden over de warmtetransitie na vaststelling van het geactualiseerde Warmteprogramma . Maar dan veel meer om draagvlak te krijgen richting een gezamenlijke uitwerking van het Warmteprogramma naar een concreet uitvoeringsplan op wijk- of dorpsniveau. Dit zal georganiseerd gaan worden.	

6. Verwachting dat het Concept Warmteprogramma na wijzigingen en aanvullingen opnieuw ter inzage gelegd wordt.	6. Na verwerking van zienswijzen in het definitieve Concept Warmteprogramma vindt geen nieuwe ter inzage legging plaats. Indieners van zienswijzen kunnen op basis van het definitieve ontwerp inspreken tijdens het politiek beraad.	
7. Toevoegen van een extra uitgangspunt: “woningen in transitie te brengen die het snelst van het aardgas kunnen”.	7. Een uitgangspunt toevoegen dat we de woningen in transitie brengen die het snelst van het aardgas kunnen is niet nodig. Enerzijds is er al een wijkgerichte planning opgenomen. Anderzijds zijn er in de praktijk altijd natuurlijke momenten waarop woningeigenaren individueel keuzes kunnen maken van het aardgas te gaan. Bijvoorbeeld omdat de CV ketel vervangen moet worden.	
8. Is de formatie van de gemeente voldoende om de warmtetransitie te realiseren?	8. Uitbreiding capaciteit is nodig. Dit is in het Programmaplan Duurzaamheid inmiddels geborgd.	
9. Gewenste afstemming met Welbions omtrent sloop versus verduurzaming woningen.	9. De kosten-baten analyse van sloop/nieuwbouw versus verduurzaming woningvoorraad is de verantwoordelijkheid van Welbions. Bij de uitwerking van het Warmteprogramma naar concrete Wijk Uitvoeringsplannen is Welbions een belangrijke participant.	

Thema	Reactie	Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma
Duurzaamheid 1. Kan een Warmtenet bijdragen aan het doel voor CO2-reductie. 2. In hoeverre is bij afvalverbranding sprake van circulariteit? 3. In hoeverre is verbranden van biomassa duurzaam?	**Duurzaamheid** 1. Twence wil in 2030 zorgen dat bij de verbranding van fossiele afvalstromen de CO2 uitstoot 100% afgevangen wordt. Wat betreft de CO2 uitstoot die gepaard gaat met aanlevering van afval verwijzen we naar de opgave die de vervoersector heeft om richting 2050 CO2 neutraal te worden (transitie naar elektrisch vervoer en vervoer op basis van groene waterstof). 2. de uitstoot van CO2 uit fossiele afvalverbranding gaat Twence 100% afvangen en circulair aanbieden aan de tuinbouw en aan de chemische industrie. 3. De CO2 uitstoot uit verbranding van biomassa wordt als CO2-neutraal beschouwd. De CO2 opname die kort cyclisch opgenomen is in biomassa komt bij de verbranding weer vrij. Op termijn wil Twence ook deze CO2-uitstoot afvangen waardoor er sprake zal zijn van negatieve emissies.	

Thema	Reactie	Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma
Betaalbaarheid 1. Wat is het nut om in de tabellen die de kosten inzichtelijk maken bedragen op te nemen als de prijzen zo snel wijzigen? 2. Hoe gaat de gemeente er mee om dat de transitie ook voor financieel minder daadkrachtige huishoudens te realiseren is? 3. Kunnen de tabellen 7A t/m 7D simpeler gepresenteerd worden zodat huishoudens beter kunnen aflezen wat zij aan kosten kwijt zijn voor de verschillende warmteopties? 4. Mogelijkheid voor inkomensafhankelijke energietarieven.	**Betaalbaarheid** 1. de prijzen van vandaag zijn inderdaad niet de prijzen van morgen. Toch is gekozen om bewoners een concrete benadering en vergelijking met de aardgasreferentie aan te bieden. 2. Door beschikbare subsidies vooral bekend te maken en aan te bieden aan de doelgroep (o.a. via uitvoeringsplan Energiearmoede) en door aantrekkelijke financieringen aan te bieden. 3. De tabellen met betrekking tot betaalbaarheid (bijlagen 7A t/m 7D) worden verduidelijkt. 4. Dit ligt buiten de invloedssfeer van het gemeentelijk Warmteprogramma.	3. De tabellen met betrekking tot betaalbaarheid (bijlagen 7A t/m 7D) zijn verduidelijkt. Per woningtype en per ouderdom van de woning kan nu in één beeld gezien worden wat de verwachte maximale isolatiekosten zijn (vanuit een nul situatie dat alle isolatiemaatregelen nog uitgevoerd moeten worden), wat de aansluitings- en vervangingskosten van apparatuur is per warmteoptie, wat de verwachte jaarlijkse verbruikskosten zijn per warmteoptie en hoe al deze kosten tezamen zich over een lange termijn van 30 jaar verhouden.

Thema	Reactie	Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma
Warmtenet 1. Welke onderbouwing heeft Het college om voorkeur uit te spreken voor de realisatie van warmtenetten? 2. Wat betekent een warmtenet voor de vrije keuze van een energieleverancier? 3. De uitrol van een warmtenet gaat jaren duren. Tegen die tijd zijn veel huishoudens al overgestapt op elektrificatie. En is realisatie van een warmtenet niet aantrekkelijk meer.	**Warmtenet** 1. In de uitgangspunten wordt een voorkeur uitgesproken voor collectieve systemen zoals een warmtenet. Als onderbouwing geldt dat met collectieve oplossingen meer snelheid in de transitie bereikt kan worden. Voor een warmtenet geldt dat de aanvangsinvesteringen voor een aansluiting relatief laag zijn. Waarmee het een laagdrempelige duurzame instapoptie is. Uiteindelijk zullen in samenwerking met bewoners in Wijkuitvoeringsplannen de keuzes bepaald worden. 2. Er is dan sprake van 1 warmtebedrijf. Nu al worden tarieven door de Autoriteit Consument & Markt gecontroleerd. In de Wet Collectieve Warmtevoorziening wordt de structuur van de warmtetarieven bepaald. En wordt opgenomen welke controle er plaatsvindt op de hoogte van de warmtetarieven. 3. De betaalbaarheid van een warmtenet wordt in hoge mate bepaald door het aantal aansluitingen. Dus is het een terechte constatering dat als het uitrollen van een wijkwarmtenet heel lang op zich laat wachten dat de kans groot is dat een aantal huishoudens dat overgestapt is op een	

	warmtepomp gegroeid is. Daarom is in de richtinggevende planning ook een keuze gemaakt om bij voorkeur eerst met die wijken aan de slag te gaan waar op basis van de woningkenmerken het warmtenet een kansrijke optie kan zijn.	
4. Waarom wordt vastgehouden aan de optie warmtenet in Wensink-Zuid als uit participatie blijkt dat deze optie laag scoort? Wat heeft dit proces tot nu toe gekost? En wat leren we hieruit?	4. Het pilot project Wensink-Zuid staat nog in het begin. Dat de optie warmtenet weinig voorkeur lijkt te hebben wordt voor een deel bepaald door het hanteren van onjuiste feiten. Het blijft van belang de juiste feiten met betrekking tot de duurzaamheid, betrouwbaarheid en betaalbaarheid te delen met de inwoners zodat zij in het proces keuzes kunnen maken op basis van juiste feiten. Kosten participatieproces tot dusver bedragen ca. € 20.000 (met name inhuur procesregisseur). Ervaringen met het participatieproces vormen input voor processen in andere wijken.	
5. Vraag of het vereiste publieke meerderheidsbelang in een warmtebedrijf door de gemeente omarmt wordt.	5. De gemeente conformeert zich aan de eis zoals in het Wetsvoorstel Collectieve Warmte opgenomen is. Wij verwachten dat een publieke partij zoals Cogas interesse heeft om ook wijkwarmtenetten te exploiteren.	

6. Past een warmtenet wel in Wensink-Zuid gezien de demografische opbouw van de wijk (vergrijzing en relatief lagere inkomens).	6. Een warmtenet voor deze wijk is kansrijk gezien de leeftijd (’60 en ’70 jaren) en gemiddelde isolatiegraad van de woningen. Ook vanuit het gemiddelde inkomensniveau is een warmtenet kansrijk omdat deze optie relatief weinig eenmalige aanpassingsinvesteringen van bewoners vraagt.	
7. Kan Twence de continuïteit van warmtelevering garanderen?	7. Ondanks het streven naar vermindering van restafval in Twente zal het regionale aanbod van restafval de komende decennia voldoende zijn om de leverbetrouwbaarheid van warmte te kunnen garanderen.	
8. Neemt Borne kennis van de ervaringen met warmtenetten elders in het land?	8. Ervaringen elders in het land met warmtenetten worden gedeeld via Webinars en kennissessies die bijvoorbeeld door HIER klimaatabonnement en het Expertiseteam Gebouwde Omgeving georganiseerd worden.	
9. Herziening intentieovereenkomst met Twence/Cogas.	9. De intentieovereenkomst met Twence/Cogas strekt niet verder dan het participeren in het haalbaarheidsonderzoek voor een Regionaal Warmtenet. De informatie die dit onderzoek oplevert over de duurzaamheid, de betrouwbaarheid en de betaalbaarheid wordt opgenomen in het Warmteprogramma. Deze informatie kan bewoners ondersteunen in hun keuzes	

	voor een duurzame warmtevorm in hun wijk.	
Thema	**Reactie**	**Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma**
Elektrificatie 1. Meer aandacht wordt gevraagd voor de impact van de warmtetransitie op het elektriciteitsnet in het scenario dat wijken overstappen op individuele oplossingen op basis van elektriciteit (warmtepompen).	**Elektrificatie** 1. De impact van de groeiende elektriciteitsvraag bij een transitie naar warmtevoorziening op basis van warmtepomptechnologie is inderdaad in het concept Warmteprogramma onderbelicht. Enexis heeft op basis van de vraagprognose een wijkaanpak voor netverzwaring opgesteld. Hierover vindt afstemming plaats zodat zo veel mogelijk een integrale wijkaanpak kan plaatsvinden voor de netverzwaring, de warmtetransitie en renovaties in de fysieke leegomgeving.	1. De impact van de groeiende elektriciteitsvraag bij een transitie naar warmtevoorziening op basis van warmtepomptechnologie inclusief de behoefte aan laadmogelijkheden auto's op wijkniveau is toegevoegd op pagina 16 (omgevingswarmte-all electric).

Thema	Reactie	Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma
Energiebesparende maatregelen 1. Is de isolatiegraad van woningen geactualiseerd?	**Energiebesparende maatregelen** 1. De tabel op pagina 30 die is toegevoegd voorziet in een benadering van de isolatiegraad van woningen op wijkniveau.	1. De tabel op pagina 30 is toegevoegd aan het Warmteprogramma en geeft inzicht in de isolatiegraad van woningen op wijkniveau, en een schatting van de huidige en toekomstige warmtevraag na voltooiing isolatiemaatregelen.
2. De ondersteuning die het Energieloket en de Energiecoaches kunnen bieden worden gemist.	2. De ondersteuning door het Energieloket is vermeld in de actualisatie onder 5.10 “Rol van de gemeente”.	
3. Vraag om meer nadruk te leggen op “laaghangend fruit” d.m.v. het stimuleren van energiebesparende maatregelen.	3. Het Warmteprogramma gaat specifiek in op de aardgasvrije oplossingen voor de warmtevoorziening van gebouwen. Uiteraard gaat daar een proces aan vooraf om gebouwen voor te bereiden op een aardgasvrije oplossing. In de Energievisie is dit opgenomen onder de eerste strategische uitvoeringspijler “Energiebesparing”. Juist daar wordt op dit moment sterk op ingezet zoals collectieve inkoop, subsidies en financiering van isolatie, zonnepanelen en warmtepompen.	

Thema	Reactie	Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma
Groengas 1. Optie groengaslevering aan Zenderen als compensatie voor de mestverwaarder.	**Groengas** 1. Technisch is dit niet mogelijk. Via een energieleverancier zouden bewoners in theorie kunnen kiezen voor garanties van oorsprong. De prijzen voor groengas zijn echter significant hoger dan voor aardgas. In Zenderen is gekozen voor een Omgevingsfonds ter bevordering van de leefbaarheid.	
Thema	**Reactie**	**Wijzigingsvoorstel Concept Warmteprogramma Thema**
Innovaties 1. Hoe kan nog ingespeeld worden op innovatieve ontwikkelingen? 2. Is er bekendheid met de mogelijkheid van het plaatsen van een buffer/batterijopslag voor opgewekte zon-energie en dit op latere momenten af te nemen?	**Innovaties** 1. Het blijft van belang om de huidige beschikbare en geschikte duurzame warmteopties te benutten. Door de RES Twente en de Energievisie Borne periodiek te herzien kunnen we inspelen op innovatieve technologische ontwikkelingen in de warmtevoorziening. 2. Er is bekendheid met de studies naar buurt/wijk batterijen voor de tijdelijke opslag van een overschot aan zonnestroom en dit later bij toenemende vraag weer terug te leveren. We verwachten op dit gebied innovatieve ontwikkelingen die we in de volgende actualisatie kunnen opnemen.	